

Aloc del Torrent de Rials

Alella

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Torrent de Rials
Emplaçament a uns 140 metres cap al sud des del creuament d'aquest torrent amb l'autopista C-32.

Coordenades:

Latitud: 41.48796
Longitud: 2.30528
UTM Est (X): 442006
UTM Nord (Y): 4593160

Classificació

Número de fitxa 08003 - 244
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Zona d'interès
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: BCP (Catàleg Patrimoni d'Alella - 2010)
Accés Fàcil
Ús actual: Social
Titularitat Privada
Titular: Polígon 03 - parcel·la 44
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dl., 16/05/2011 - 02:00

Descripció

Individu d'aloc d'una alçada d'entre 4 i 5 metres, soca de 0,60 metres i diàmetre de capçada d'uns 4 metres. Les seves dimensions són molt rellevants atès que els alocs normalment tenen port arbustiu mentre que aquest és un individu arborescent.

Es tracta d'un arbust caducifoli amb una alçada que varia d'un a tres metres tot i que pot arribar a fer sis metres, molt representatiu dels marges de rieres i torrents i rambls del litoral silícic de la comarca del Maresme, localitzat al marge dret del Fondo de Rials, uns 150 metres per sota del pont de l'autopista C-32. Es pot reconèixer fàcilment gràcies a les seves fulles oposades, llargament peciolades i palmades. Floreix a l'estiu (juliol - agost) i les flors són d'un blau lilós que s'agrupen formant unes espigues llargues i estretes molt vistoses. El fruit de l'alloc és petit, de color negre vermellós i arrodonit.

Aquest individu ha estat inclòs com a arbre singular pel fet de tractar-se d'un individu arborescent quan normalment aquesta espècie té un port arbustiu. Descrit al Catàleg d'arbres singulars, unitats de vegetació i paisatge d'Alella, elaborat per l'Observatori de la Sostenibilitat, amb el codi 37. En diversos punts propers a aquest alloc se'n troben més. Cal tenir en compte que el torrent en aquest tram fa de partió entre els termes municipals del Masnou i d'Alella.

Observacions:

L'allocar (codi 92D0) és un hàbitat natural d'interès comunitari inclòs a l'annex I de la Directiva Hàbitats Europea (97/62/UE).

Història

L'alloc és l'únic representant llenyós autòcton de la família de les verbenàcies present a Catalunya. Els alocars han estat molt freqüents a la comarca del Maresme gràcies a que els pagesos els utilitzaven per a consolidar les motes de terra i fer estris de vímet. En els últims vint anys s'ha observat un declivi degut als canvis en els usos del sòl. Les rieres s'han anat asfaltant o tapant, les terrasses fluvials han estat destruïdes i aprofitades per construir-hi zones industrials, carreteres i urbanitzacions.

Durant l'any 2002 es va dur a terme el Projecte Alocs (Projecte d'Estudi i Conservació dels Alocars del Maresme), amb l'objectiu de cartografiar-ne les poblacions, avaluar-ne l'estat de conservació i establir una diagnosi ambiental de la comarca del Maresme per tal de valorar si era viable la regeneració d'aquesta espècie en llocs on havia desaparegut per l'acció de l'home. Durant els anys 2003 i 2004 més de cent voluntaris van prospectar una trentena de torrents, rials i rieres. En el cas del municipi d'Alella, es va fer una prospecció de la Riera d'Alella, amb un total de 2.050 m., i un total de 82 trams, el resultat de la qual no va donar cap indicatiu d'allocar. Per altra banda, un altre grup va prospectar 22 trams amb un total de 550 metres al Fondo de Rials. Es van detectar 8 trams amb un percentatge de 36,36% d'allocs naturals, és a dir, que creixien de manera espontània.

A la biblioteca Nacional d'Àustria es conserva el Còdex Vindobonensis, conegut també com a Còdex Aniciae Julianae o encara Còdex Constantinopolitanus, datat d'abans de l'any 512 i que seria una còpia traduïda del manuscrit d'un metge grec del segle I, Pedacijs Dioscórides. En aquest manuscrit apareix per primera vegada una il·lustració de l'alloc, amb unes anotacions al dreta en grec on es descriu amb el nom de agnos (del grec, cast). L'obra d'aquest metge grec va tenir molta importància durant el Renaixement, gràcies al desenvolupament de la impremta. En el capítol 114 del llibre primer de la primera edició de "Pedacio Dioscórides Anazarbeo, acerca de la materia medicinal y de los venenos mortíferos..." impresa a Amers el 1555, Andrés Laguna, metge, filòsof i humanista de Segovia, parla de l'alloc al qual anomena "agno", tot i que comenta que en castellà es diu "sauzgatillo". Entre altres propietats, escriurà: "...Tiene el agno virtud caliente i estíptica. Su simiente, bebida, es útil a los mordidos de fieras empozoñadas, a los enfermos del bazo y a los hidrójicos. Bebida della una drama con vino, atrae la leche a las tetas, provoca el menstuo, deseca la esperma, tienta el cerebro y da gana de dormir ... Bebida con poleo, su simiente, y aplicada o puesta en perfume, provoca la purgación menstua. Administrada en forma de emplastro, sana el dolor de cabeza. Mezclada con aceite y vinagre, se derrama cómodamente sobre la cabeza de los letárgicos y frenéticos... Encoroporadas con manteca y hojas de vid, ablandan los compayones endurecidos. La simiente, aplicada con agua, mitiga las resquebrajaduras del sieso; y si se añaden las hojas, sanan las

desencasaduras de huesos y las heridas frescas... Llámase también lygos, que es lo mismo que un mimbre, a causa que sus ramos se doblagan muy fácilmente".

Bibliografia

- AJUNTAMENT D'ALELLA (2009). Avanç del Pla d'Ordenació Urbanística. Informe de sostenibilitat ambiental; pàg. 27, 40-41. Novembre 2009.
- AJUNTAMENT D'ALELLA (2010). Catàleg patrimoni històric, artístic, cultural i mediambiental; dins el Pla d'Ordenació Urbanística Municipal d'Alella.
- BOLÒS O. DE (1956). De vegetatione notulae, II. Collect. Bot., V (I): 195-268.
- CORBERA,J; MARCH,E. (2003). Rieres, rius i riberes. Els alocs de les rieres del Maresme. Un projecte pel seu estudi i conservació (pàg.. 103-108). Monografia Atzavara, núm. 11.
- CORBERA,J; FAIDELLA,L;GUARDIOLA,M; JOVER,M; LLOBET,M;CORBERA,J; SABATER,F. (2007). L'aloc (*Vitex agnus-castus*) al Maresme: distribució, abundància i amenaces a la seva conservació. Monografia l'Atzavara, núm. 15 (pàg.. 175-182).
- COMERMA,M; CORBERA,J; FAIDELLA,L; GUARDIOLA,M;JOVER,M (2005). Interpretació de les dades del Projecte Alocs obtingudes durant els anys 2003 i 2004. Anuari Alocs, 2005. (pàg.. 1-11).
- DOCE (1992). Directiva 92/43/CEE, relativa a la conservació de los hábitats naturales y de la fauna y flora silvestres. DOCE núm. L 206, de 22 de Juliol de 1992.
- GUARDIOLA, M. (2003) et al.. Síntesi del projecte Boscos de Ribera. Revista l'Atzavara núm. 11. Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró.
- GUARDIOLA, M; CORBERA,J; FAIDELLA, L; MARCH, E, SABATER, F; PARERA, J.M. (2004). Butlletí del grup d'estudi i conservació dels alocars del Maresme. Març 2004. Núm.1. Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró i el Centre d'Acció Territorial i Ambiental del Maresme.
- GUARDIOLA, M; CORBERA,J; FAIDELLA, L; MARCH, E, SABATER, F; PARERA, J.M. (2004). Butlletí del grup d'estudi i conservació dels alocars del Maresme. Juliol 2004. Núm.3. Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró i el Centre d'Acció Territorial i Ambiental del Maresme.
- MONTSERRAT, P. (1968). Flora de la Cordillera Litoral Catalana (porción comprendida entre los ríos Besós y Tordera). Ed. Caixa Estalvis Laietana.
- TARRUELLA,X. (2000). El projecte "Flora Amenaçada": un pas per a la preservació de la biodiversitat del Parc Serralada Litoral. Museu Arxiu Municipal de Vilassar de Dalt. Revista Ipsa Arca, núm. 3

Enllaços d'interès:

www.projectealocs.org

